

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כא.

לקדש כו'. ואמרין מ"ט דמתניתין א"ר אילא משום חציצה פ"י חיישין שמא כבדו של כלי יש בו בקרקעית הכלי החיצון ואין טבילה עולה לו. וה"מ דחיישין כולי ומקשינן אי משום חציצה הא קתני לה לקמן מרת הקדש מחיר מטביל ומגב כו' ופרקינן לעולם רישא וסיפא משום חציצה ואצטרף לתרווייהו דאי גזא מטבילין כלים בתוך כלים בלבד היינו אומרין שזה מפני כבדו של כלי אבל התרת חבל אין צורך ואילו גזא מותר ומטביל בלבד היינו אומרין משום שהקשר במים ואין מים באים לתוכו אבל כלים בתוך כלים אינא המים מצפים אותו ובאין עליו מכל צד קמ"ל דחיישין בהא

האונן ומחוטר בפורים צריכין טבילה אב"א לא לתרומה. משמע לישנא טבילה (א) אצל הערב שמש לא כדדייק לקמן (דף כג.) זכלים הנגמרים והכי נמי משמע זכמים זריש טבול יוס (דף נט.) דקא דייק על הך משנה היכי דמי אי דאסח דעתיה מטמא שרץ טמא מעליא הוי אס כן משמע דלא הערב שמש זעי וגם רש"י פ"י כן התם דלא זעי הערב שמש והא דתנן התם טבול יוס ומחוטר כפורים אין חולקין בקדשים לאכול לערב משמע דמחוטר כפורים זעי הערב שמש איכא למימר משום טבול יוס נקטיה אצל קשה לר"י דאמר צעיריזין צפרק

האונן ומחוטר בפורים צריכין טבילה לקדש אב"א לא לתרומה: **גמ'** בקדש מ"ט לא א"ר אילא מפני שכבדו של כלי חוצין והא מרסיפא משום חציצה רישא לאו משום חציצה דקתני סיפא ולא כמדת הקדש מרת התרומה שבקדש מתיר ומגניב ומטביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואחר כך מטביל רישא וסיפא משום חציצה וצריכא דאי אישמעינן רישא הוה אמינא היינו טעמא דלקדש לא משום כבדו של כלי דאיכא אבל סיפא דליכא כבדו של כלי אימא לקדש נמי לא הוי חציצה ואי אישמעינן סיפא הוה אמינא היינו טעמא דלקדש לא משום דקישרא

דמו לא תשתרי (א) כיון דכתיבה עליה העולה ומינה ילפינן (א) עשה דהשלמה דאין מקרידין אחרי עולת התמיד זין הערבין כלום ויש לומר דאיכא למימר שפעמים מאחרין התמיד עד הערב שמש כדאמרין ריש תפלת השחר (בבב"ב דף טו:) שהולך וקרב עד הערב הלך כיון שאין לו זמן קצוב מספקין לה זכל הספק אי נמי כרבי ישמעאל זנו של רבי יוחנן זן צרוקה שאמר ריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) שחטאת העוף קרב אחר תמיד הערב והכי מפרש ר"י זריש תמיד נשחט גזי מחוסר כפורים שטובל ואוכל בקדשים לערב דלא נקט ערב משום הערב שמש אלא לפי שאינו עומד לעולם על קרבנו כדפי' וסומך על חוקת כהנים וכן יש לפרש הויא דכריתות זריש פרק מחוסרי כפרה (דף טו:) [גר] מעוכב לאכול בקדשים עד שיצא קנו הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב (א) דבזותא נקט ואע"ג דלא הביאוס שחרית תרווייהו לא יאכל עד הערב היכא דסומך על חוקת כדפרי' אכל ליכא למימר התם משום הערב שמש דלא כר"י כדפרי' ועוד דלא מוזכר ההם טבילה וגם לא מנינו מחוסר כפרה ה"ר"י עבילה רק מחוסר כפרה דטומאת אצל בגר לא מנינו לו וכן תנן (פריה פ"א מ"ה) כל הטובין ציאת מים מדבירי סופרים מטמא (א) הקדש וכו' אחר ציאתו מותר בזבולן משמע כל שהוא מדרבנן מותר מיד בלא הערב שמש ומהיכא דפרישית תירץ הר"ר שמואל מרא"ס הא דתניא בפ"ב דביצה (דף י"ט. וס) גזי מתני' דכלי שנטמא בזולד הטומאה מטבילין אותו זיו"ט ואמאי והא זעי הערב שמש ומירץ דיון דולד טומאה דרבנן לא זעי הערב שמש והכי משמע צירושלמי דתרומות פ"ב גמרא המטביל כליו בשבת וכו' מתקן מנא לכתחילה תני נפל כליו לתוך הבור מערים עליו ומטבילו כלומר זיוס טוב ובשבת תרי אמוראי חד אמר ככלי שנטמא בצב הטומאה וחד אמר ככלי שנטמא בזולד הטומאה מתבין מאן דאמר בזולד הטומאה לנאן דאמר בצב הטומאה אפי' בזולד הא טעון הערב שמש כלומר התניח לדידי דאוקימנא ליה בזולד הטומאה שפיר דלא זעי הערב שמש אלא לדידך דמוקמינא ליה בלא הטומאה כר"י ליה הערב שמש ולא חויל לאשתמושי ביה רק בזולד א"כ הוה ליה מטביל משבת לחול ומוקי לה בזבולד הטומאה (א) לנורך חולין דטבול יוס שרי בזבולין בלא הערב שמש והשתא לדבריו מוקמינא דביצה (ס) דאין מטבילין כלים שנטמאו בצב הטומאה כהן מיידי לאכול תרומה אי נמי באוכל חולין על טהרת תרומה ולא שרי בטומאה דרבנן רק ע"י הערמה גם שמעתתא דביצה ע"י הערמה מיידי ובצב הטומאה אפילו על ידי הערמה לא וכו' שרי התם בזמננו' מדלין דלי טמא והוא טהור מאליו הך הערמה עדיפא שפיר מאליו החזירו ריקן ואותה גירסא שפיר מיידי לה צירושלמי גם בפ"ב דביצה (ג"א) [ס] כתוב בצירושלמי דפסחים אמוס הענת הגירסא כמו שפי' ועוד היה מציא הר"י סיעתא דאמר צפרק האשה (פסחים דף טו:) אמר רב אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ דילמא פשע ולא טביל ואלו במחוטר כפרה אמר התם שוחטין וזורקין עליו ולא חיישין דילמא פשע דהואיל וטהור מעליא הוי מדאורייתא לא להטמאו חמשים דבהיה כרת לפוטרו כזך מפתח ושפיר שוחטין וזורקין עליו ולא תתמה דלמר צפרק הוילא לו (יומא דף לו.) גזי ר' יוחנן שחטא כהן קמחית כהן גדול שפיפר עם נכרי בשוק ונמא חזינן ונמא חזינן מפיו נכנס בצב אחיו ושימט תזיו ואמאי לזיל ולטבול כיון דטומאה דרבנן הרי לא זעי הערב שמש התם י"ל כיון דחכמים שוינהו לנכרים כזבים לכל דבריהם החמירו בהן והצריכו הערב שמש ובזניורה דע"ה משמע לקמן (דף כג.) כהיה דשפופרת דזעי הערב שמש דקאמר אמאי יטמא ויטבול הא מטמא (א) וקיימא ליה ומאי קאמר הא בטומאה קמייתא לא זעי הערב שמש וליכא היכירא וזי מטמאין (א) זעי הערב שמש ושפיר איכא היכירא לנדיקין אלא ודאי דאף של ע"ה כר"י הערב שמש ועוד תנן (פריה פ"א מ"ה) שהיו מטמאין כהן השורף את הפרה ומניא בתוספתא (א) שהיו נוגעין זו כדפירש לעיל דבגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת ואיזה היכירא דלדוקין איכא כיון דלא זעי הערב שמש כדפרי' ומירץ הר"ר שמואל דעשאוהו כטמא מת בשביעי שלו כדלעיל הלכך אף הערב שמש זעי אף רש"י לא פירש הכי לקמן אלא פירש עשאוהו כטמא מת ז' שלו למימני ביה רש"י ולא לענין הערב שמש והשתא קשה דמשמע דאיכא הערב שמש אף בטומאה דרבנן ואלו כהיה דכל הטעון ציאת מים משמע דליכא הערב שמש ואמר הר"י (א) דמטמא כהן השורף את הפרה מיידי כדי שיהיה טמא לטמא חולין כמגעו וכן כהיה [זניורה דע"ה] וזניורה דנכרי שנתזה מפיו] שנטמא חולין כמגעו וכן כהיה שמש אף לישנא לא משמע שנטמא חולין כמגעו כהיה דכהן השורף את הפרה וכן לקמן גזי שפופרת לא קאמר עשאוהו כטמא מת ז' שלו רק לענין הערב שמש ולא לענין לטומאות חולין כמגעו והא דזעי הערב שמש איכא למימר דצפרק החמירו וגם בשפופרת טפי מזכלים הנגמרים דקני להו בטבילה בלא הערב שמש היינו גזי חולין ותרומה לקדש ולא לחטאת והיה דפסחים פרק אלו דברים (דף ע.) דאמר סכין שנמא צ"ג שונה ומטביל אותה צ"ג שונה וזו מיד כלומר דמסתמא הטבילה מאתמול כדי לעשות לה הערב שמש וכו' ליחוס דילמא נטמא בטומאה דרבנן דלא זעי הערב שמש וזו מיד ליה ע"ה כהן דאמר דהא הוה אספק דרבנן ודאוקול ועוד דרגילות להטביל מאורתא דלמא מטרדי כ"כ ולא קמא כ"כ וליכא לאתמושי האי סכין שנמא היכא אי צירושלים אפי' צ"ג נמי ואי חוץ לירושלים אפי' צ"ג נמי לא כדאמרין התם בשילהי פרק קמא דפסחים (דף טו:) דהא י"ל דמיידי חוץ לירושלים וזניורה שאלנו לא דרך ירידה ולא דרך עליה וכו' דליכא הכוחא דאטבולה שריא והקשה הר"ר אליהו לפסול האי סכין בהיסח הדעת כדאמר לעיל שילהי פ"ב (דף כ.) דאמר לזי על הסל ולא על המגריפה ופסלינה ליה בהיסח הדעת ומירץ הר"י דלא שייך היסח הדעת לפסול רק דומיא דהתם שהיו צידו ואסח דעתיה הימנה אצל היכא שאין צידו כגון שאצד לא שייך התם היסח הדעת לפסול * והביא הר"ר אלחנן סעד לדבריו מפרק ו' דשקלים מ"ג דאמר התם נמא צפרק אצרים עולות חתיכות חטאות ומשמע שעולה נקריבה וחטאת (א) תאכל ולא מיפסלה בהיסח הדעת והקשה הר"ר אלחנן מאי האי דקאמר לישנא דשונה ומטביל דמשמע שצד הטבול ומירץ לו הר"י דאפי' הכי צד הטבילה צעלים נמי מטבילין דאימא לא נשמרה בטרהה הואיל ואיזת לה שהת כולי יומא ובהיה דביצה דאמרין כלי שנטמא בזולד הטומאה מטבילין ואקשינן הא זעי הערב שמש אמר הר"ר אלחנן דזיו"ט שחל להיות בע"ש עסקין דזיו"ט מכין לשבת הלכך מטבילין אפילו ליומא אחריתא אף לישנא דמתני' לא משמע ליה אלא ככל יו"ט מיידי:

(א) זכמים זני. (ב) [א] נפקחים מ: ע"ש. (ג) [א] נפקחים מ: ע"ש. (ד) [דפריה פ"א מ"ה] (ה) [ג] ע"ש במשנה וצירושלמי.

הגהות הב"ח
 (א) תוס' ד"ה האונן וכו' משמע לישנא טבילה אין אצל וכו' משמע דלא בעי הערב שמש וגם: (ב) בא"ד אחר תמיד של ערב תשתרי דמו לא ממתינן כיון דבתבי עליה גבי עולה ומיני: (ג) בא"ד רביתא נקט דאע"ג דהביאורה שחרית פ"ל ועינא דלא נמחק: (ד) בא"ד מטמא את הקדש וכו': (ה) בא"ד להשתמש בהן לנורך חולין וכו' הערמה עדיפא טפי מאליו וכו' מציא הר"י סייעתא מהא דאמר וכו' ואל תמנה מההיא דאמרין: (ו) בא"ד אמאי יטמא ויטבול הא מיטמא וקאי ומאי קאמר מ"ל ומיני וקיימא ליה נמחה: (ז) בא"ד וזי מטמאין ליה זעי הערב שמש וכו' אלא ודאי דאף בצניורה של ע"ה לך הערב שמש ועוד דקאמר לקמן שהיו מטמאין את הכהן השורף וכו' שביעי שלו כדלקמן הלכך: (ח) בא"ד אמר ר"י דהיה דמטמאין לכהן השורף וכו' וכן כהיה דאמר בצניורה מיידי מטמא חולין וכו' כמגעו רביתא דכהן וכו' וגם בשפופרת החמירו טפי וכו' לא משמע הכי אלא ככל יו"ט מיידי:

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה האונן וכו' והביא הר"ר אלחנן סעד וכו'. חמיסות חטאת זה זה מעובר וזוהו וזא לזנת שהיפה כן היא כמתני' פ"י דשקלים משה ג' דבתי מוס' לע"ג: